

Advies over de krijtlijnen voor een hervorming van de leerlingenbegeleiding in Vlaanderen

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99

F +32 2 219 81 18

www.vlor.be

info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Adviesvrager: Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, op 22 december 2015

Uitgebracht door de Algemene Raad op 28 januari 2016 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: commissie Leerlingenbegeleiding op 11 januari 2016 en 19 januari 2016 onder voorzitterschap van Pol Ghesquière

Werden geconsulteerd: commissie Buitengewoon Basis- en Secundair Onderwijs op 12 januari 2016, Raad Basisonderwijs op 13 januari 2016, Raad Secundair Onderwijs op 14 januari 2016

Dossierbeheerder(s): Roos Herpelinck

INHOUD

1	LEERLINGENBEGELEIDING IS EEN KERNPROCES VAN ONDERWIJS	3
2	FOCUS VOOR DIT ADVIES	3
3	BELEIDSPROCES – VORMGEVING – AANPAK	3
3.1	AFSTEMMING OP ANDERE BELEIDSDOSSIER	3
3.2	PLAN VAN AANPAK	4
4	ALGEMENE PRINCIPES	5
4.1	HET TOEPASSINGSGEBIED VAN EEN KRIJTLIJNENNOTA/CONCEPTNOTA LEERLINGENBEGELEIDING	5
4.2	DE DEFINITIE VAN LEERLINGENBEGELEIDING	5
4.3	PRINCIPES VOOR EEN VERDUIDELIJING VAN DE ROLLEN EN DE TAKEN VAN DE ACTOREN BINNEN LEERLINGENBEGELEIDING	6
5	TWEE BIJKOMENDE KRIJTLIJNEN	7
5.1	VERSTERKING VAN DE COMPETENTIES VAN IEDERE ACTOR	7
5.2	EEN STERKERE PARTICIPATIE VAN LEERLINGEN EN OUDERS	8
6	WELKE PRINCIPES MOETEN DE HERVORMING VAN DE LEERLINGENBEGELEIDING STUREN?	8
6.1	ZORGCONTINUÛM EN HANDELINGSGERICHT WERKEN	8
6.2	ROLLEN VAN ACTOREN BINNEN DE LEERLINGENBEGELEIDING	9
6.3	BEGELEIDINGSDOMEINEN EN TAKEN	11
6.4	SAMENWERKING EN COMMUNICATIE	12
6.4.1	Communicatie	12
6.4.2	Naar een versterking van de afsprakennota's	12
6.4.3	Nabijheid	13
6.4.4	Permanenties	13
6.5	DRAAISCHIJFFUNCTIE EN SAMENWERKING MET DE HULPVERLENING	14
6.5.1	Een regierol voor het clb	14
6.5.2	Gemeenschappelijk zorgdossier	15
6.6	VERHOUDING VRAAG EN AANBOD VAN SAMENWERKING TOT SCHAALVERGROTING	16

6.7 VERHOUDING PREVENTIEVE EN CURATIEVE WERKING	16
6.8 INFORMATIE-UITWISSELING EN DEONTOLOGIE	17
6.9 KWALITEITSZORG	17
6.10 OMKADERING	17

1 Leerlingenbegeleiding is een kernproces van onderwijs

Het is intussen een open deur intrappen om te wijzen op het belang van welbevinden, brede basiszorg en preventie, tijdige interventie, bijsturing, remediëring en adequate doorverwijzing voor de leer- en ontwikkelingskansen van een jongere. Het is al evenzeer een evidentie dat onderwijs (de school, het clb, de pedagogische begeleidingsdienst) en de welzijnsinstanties hierin een grote verantwoordelijkheid dragen en ook al opnemen. Uit de ervaringen op het terrein en uit de audit en review van de leerlingenbegeleiding, blijkt dat er nog marge voor verbetering is door rollen en verantwoordelijkheden duidelijker op elkaar af te stemmen. De krijtlijnennota schetst perspectieven die de Vlor-geledingen de moeite waard vinden om verder te verkennen, te concretiseren en verder uit te werken: de centrale rol van de interne leerlingenbegeleiding op het schoolniveau en de principes over de wijze waarop clb en pbd deze interne leerlingenbegeleiding mee vorm geven en de school en/of leerling sterker kunnen maken.

Een dergelijke oefening met duidelijkere afspraken op het Vlaamse en het lokale niveau moet ertoe leiden dat er kan worden gewerkt vanuit vertrouwen en dialoog tussen school, ouders, leerlingen, clb en welzijnsorganisaties, eerder dan vanuit richtlijnen en vanuit juridisering.

2 Focus voor dit advies

De minister vraagt om advies over de wijze waarop de Vlor vanuit de audit en review naar de krijtlijnennota kijkt en welke aanbevelingen de raad wil opgenomen zien in de hervorming van de leerlingenbegeleiding. Ze vraagt om verder na te denken over de rollen en de taken van de actoren binnen leerlingenbegeleiding en hoe de organisatie van de leerlingenbegeleiding door al die actoren kan worden geoptimaliseerd.

De beleidscyclus is nog lang niet in een beslissingsstadium. De Vlor focust in dit advies op de kaders en grote principes waarin de minister een conceptnota leerlingenbegeleiding verder concretiseert en uitwerkt. Dit is dan ook een **advies op hoofdlijnen**, een reactie op de tien krijtlijnen en op de wijze waarop de Vlor het verdere beleidsproces ziet. Per krijtlijn geven de Vlor-partners aan welke punten ze onderschrijven en welke vragen en bekommernissen er leven. De Vlor gebruikt ter stoffering van het advies ook de informatie uit de [audit en de reviewstudie](#).

3 Beleidsproces – vormgeving – aanpak

3.1 Afstemming op andere beleidsdossiers

De minister somt beleidsdossiers op die verwant zijn met de krijtlijnen voor leerlingenbegeleiding: het masterplan secundair onderwijs, de uitbouw van duaal leren, de herziening van GON en ION, de waarborgregeling, het actieplan tegen schooluitval, de oriënteringsproeven, de preventieve gezinsondersteuning/gezondheidszorg, de integrale jeugdhulp, radicalisering, leerlingenvervoer, ... De Vlor ondersteunt de wens om een **transparanter beleid** te voeren en een **coherente benadering van leerlingenbegeleiding** te realiseren. De vraag is dan ook minder naar afstemming van het ene op het andere, dan wel naar een evenwichtige en gelijkgerichte benadering (niet

enkel aanpassen van leerlingenbegeleiding aan ...). De vernieuwing van de leerlingenbegeleiding moet in ieder geval gestaag doorgang vinden.

3.2 Plan van aanpak

De Vlor pleit ervoor om in de conceptnota leerlingenbegeleiding verder te werken vanuit de principes uit de nota en de opmerkingen uit dit advies en de verschillende opties te verhelderen, concreter uit te werken en te vertalen in concretere voorstellen. De conceptnota moet **alle beleidsperspectieven** schetsen die noodzakelijk zijn voor duidelijke afspraken over rollen en taken. Maar naast duidelijkheid moet een vernieuwd beleid voor leerlingenbegeleiding leiden tot een versterkte professionalisering van alle actoren en partners in de leerlingenbegeleiding (zie punt 5.1).

De Vlor vraagt duidelijkheid over de **sectoren en de beleidslijnen** die zullen worden gevat in de conceptnota en het nieuwe decreet Leerlingenbegeleiding. Het is belangrijk dat dat alle relevante regelgeving omvat voor een optimalisering van de leerlingenbegeleiding met inbegrip van de regelgeving op de medische consulten en preventieve gezondheidszorg. Het jongleren tussen de aansturing vanuit verschillende beleidsdomeinen leidt momenteel tot onevenwicht in de taakstelling van de clb.¹ (Eventuele nieuwe) regelgeving met betrekking tot de interne leerlingenbegeleiding zal wel via een coördinatie in de niveaudecreten worden opgenomen.

Maar er moet tevens een afweging worden gemaakt of al die gewenste ontwikkelingen effectief moeten worden vertaald in regelgevend werk, dan wel of er andere stimuli nodig zijn om dezelfde doelen te bereiken. Het decreet moet de doelen van leerlingenbegeleiding vanuit het **perspectief van de actoren en partners** verduidelijken en aangeven waarover en hoe hierover verantwoording wordt gegeven. Maar de aanpak en de methodieken moeten ruimte laten voor **verschillende benaderingen** en voor een inbedding van leerlingenbegeleiding in een **lokale (school) context**. De Vlor pleit ervoor om te overwegen om naast een decreet met de verschillende actoren en partners te werken aan een **strategische planning** op Vlaams niveau. Deze planning resulteert in strategische doelen waar alle actoren en partners naartoe willen werken, concrete actielijnen en een tijdspad. Lapidair gesteld: wie doet wat wanneer? In elk geval moet de strategische planning leiden tot meer duidelijkheid voor de cliënten over welke interventies ze van welke instantie mogen verwachten en hoe de trajecten zullen verlopen.

Onderstaand advies moet dan ook louter inhoudelijk worden gelezen. Een positieve benadering van een bepaald voorstel betekent niet noodzakelijk dat de Vlor van oordeel is dat deze voorstellen ook decretaal of zelfs in regelgeving moeten worden vastgelegd.

¹ PWC, *Audit Naar de Werking van Centra Voor Leerlingenbegeleiding (clb's)* (Brussel, 2015) <http://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/2015-11-12-audit-CLB.pdf>, p. 137.

4 Algemene principes

4.1 Het toepassingsgebied van een krijtlijnennota/conceptnota leerlingenbegeleiding

De Vlor ondersteunt de beleids optie om de hervorming van de leerlingenbegeleiding te focussen op een **scherpstellen van de rollen en taken** van alle actoren en partners (leerling, ouders, school, clb, pedagogische begeleidingsdiensten, hulpverlening, ...) en dit voor het basis- en secundair onderwijs. Zowel het gewoon als het buitengewoon onderwijs als de leertijd worden hierin betrokken.

De Vlor vindt echter dat het perspectief van leerlingenbegeleiding in het **buitengewoon onderwijs** onvoldoende is meegenomen in de uitwerking van de krijtlijnen zelf. Daarom vraagt de Vlor om in de conceptnota specifieke invullingen te voorzien daar waar dit voor het buitengewoon onderwijs relevant is (invulling van het zorgcontinuüm in het buitengewoon onderwijs, samenwerking met clb, samenwerking met welzijnspartners, ...).

De Vlor wijst er op dat leerlingenbegeleiding niet noodzakelijk ophoudt op het moment waarop een jongere 18 jaar wordt en dat die in een aantal specifieke contexten (jeugdhulp en buitengewoon onderwijs) kan doorlopen tot 25 jaar. Voor zover meerderjarigen nog in een onderwijstraject zitten, moeten ze een beroep kunnen doen op leerlingenbegeleiding in de vier begeleidingsdomeinen. Zeker in het buitengewoon onderwijs en het deeltijds leren zijn vrij veel meerderjarige leerlingen ingeschreven. De leerlingenbegeleiding mag echter geen alibi vormen waarom leerlingen uit het buitengewoon secundair onderwijs niet zouden doorstromen naar de reguliere zorg voor volwassenen of naar zelfstandigheid. Een specifieke groep leerlingen met specifieke noden stroomt door naar het hoger onderwijs en vraagt naar begeleiding in het kader van hun GON-traject in het hoger onderwijs.

Daarnaast pleit de Vlor ervoor dat in de voorbereiding van de conceptnota ook wordt nagedacht over de mate waarin de expertise van het clb wordt benut om een antwoord te geven op de vragen van volwassenen die informatie zoeken over studieloopbanen. De clb hebben een expertise en beschikken over de informatie om deze cliënten verder te helpen. In het kader van efficiëntie-overwegingen moet een dubbel circuit worden vermeden.

De krijtlijnennota sluit lerenden die huisonderwijs volgen omdat ze geen aangepaste setting vinden, uit van leerlingenbegeleiding. De nota koppelt immers leerlingenbegeleiding aan het bestaan van een schoolse context. Voor de groeiende groep lerenden die noodgedwongen huisonderwijs volgen omdat ze geen gepaste onderwijssetting vinden die past bij hun onderwijs- en opvoedingsnoden, is dit problematisch. Voor deze groep zullen er specifieke regelingen noodzakelijk zijn.

4.2 De definitie van leerlingenbegeleiding

De krijtlijnennota omschrijft *het recht van elke leerling op professionele en kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding*. [...] *'Leerlingenbegeleiding vertrekt volgens de krijtlijnennota steeds vanuit het functioneren van de leerling op school en draagt bij tot het functioneren in de schoolse én maatschappelijke context.*

De Vlor onderschrijft de focus op lerenden en op de begeleiding (eerder dan op zorg). De Vlor vraagt om leerlingenbegeleiding te zien als begeleiding van lerenden vanuit een onderwijsperspectief en daarom breder te kijken dan functioneren op school. Dit mag er echter niet toe leiden dat onderwijs welzijnstaken moet overnemen. Leerlingenbegeleiding betreft de onderwijssituatie op de vragen en noden van de jongere en vice versa. Dit om volgende redenen:

- De unieke focus op de schoolse context leidt tot het in vraag stellen van de rol die het clb nu opneemt in de uitbouw van de brede instap in integrale jeugdhulp. Het clb neemt die opdracht op, ongeacht de leercontext waarin de jongere functioneert. De Vlor vindt niet dat deze rol opnieuw in vraag moet worden gesteld.
- De Vlor stelt ook vast dat de begeleidingsdomeinen die worden omschreven in dezelfde definitie veel breder zijn dan het schoolse functioneren. Psychosociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg met name zijn breder dan de leerprocessen of de onderwijsloopbaan en betreffen de hele persoon van de lerende.

De krijtlijnennota verwoordt ook **prioriteiten voor de leerlingenbegeleiding**, met name de totale ontwikkeling van de lerende, verhogen van gekwalificeerde uitstroom en het realiseren van gelijke onderwijskansen en zorg. De Vlor is van oordeel dat dit inderdaad prioritaire doelstellingen zijn waartoe alle aspecten en begeleidingsdomeinen moeten bijdragen, maar mist in de 10 krijtlijnen specifieke klemtonen of stimuli om dit consequent vorm te geven.

Voor de Vlor is het bevorderen van de onderwijskansen van lerenden met specifieke leer- en opvoedingsnoden een belangrijke doelstelling die aansluit bij de gelijkheidsaanpak.

We stellen in het basisonderwijs een grote interferentie vast tussen de noties 'zorgbeleid' en de 'interne leerlingenbegeleiding'. Daar waar we in deze tekst het woord (interne) leerlingenbegeleiding gebruiken, verstaan we daaronder ook het zorgbeleid in het basisonderwijs.

4.3 Principes voor een verduidelijking van de rollen en de taken van de actoren binnen leerlingenbegeleiding

De Vlor onderschrijft het onderscheid dat de krijtlijnennota maakt tussen **de actoren** voor leerlingenbegeleiding (de leerlingen en ouders, de school, het clb en de pbd) en **de partners** vanuit welzijn). In de opsomming van de actoren ontbreekt een verduidelijking over de vraag of er ook leerlingenbegeleiding wordt georganiseerd in samenwerking met andere scholen zoals voor de GON-begeleiding. Afstemming op andere actoren en duidelijkheid in de rollen van GON-begeleiders maakt deel uit van het debat over wie wat doet in leerlingenbegeleiding.

De raad beschouwt de welzijns- en gezondheidswerkers als partners. Het is immers contraproductief als deze instellingen in de plaats treden van de onderwijsactoren die een eigen perspectief hebben op de onderwijsbehoeften van een leerling. Vanuit dit perspectief is het onderscheid tussen de krijtlijn 2 (actoren) en de krijtlijn 5 (draaischijffunctie) een terecht onderscheid.

De Vlor ziet een afstemming tussen rollen en taken van actoren en partners niet als een opeenvolging van verschillende fases waarin de rol van de ene actor of partner begint waar de andere eindigt. De opdrachten van de verschillende partners en actoren zijn **niet consecutief** maar moeten noodzakelijkerwijze op elkaar aansluiten om te komen tot een effectieve netwerking.

De afspraken tussen de verschillende actoren en partners mogen geen aanleiding geven tot vertraging in het beantwoorden van een hulp- of ondersteuningsvraag. Er moet **snel een gepast antwoord** gegeven worden. De verschillende actoren en partners zullen hierbij adequaat moeten inschatten tot hoever hun competentie reikt en waar die van de andere actoren en partners begint.

De Vlor onderschrijft de globale idee van de krijtlijnennota die de **regierol** voor interne leerlingenbegeleiding bij de school legt, hierin ondersteund door de pedagogische begeleidingsdiensten (procesmatige beleidsondersteuning) en de clb (expertise op casusniveau en inhoudelijke expertise voortvloeiend uit de praktijk). De regierol voor de draaischijffunctie naar de welzijnssector zit dan zeer duidelijk bij de clb.

De Vlor vindt dat een verheldering van de rollen en de opdrachten moet vertrekken vanuit de wens om alle schakels in de leerlingenbegeleiding sterker te maken. Maar afspraken alleen zullen niet volstaan. **Professionalisering** van alle actoren is hiervoor een noodzaak. Deze professionalisering moet onder andere bijdragen tot een gedeeld referentiekader en duidelijker communicatie tussen de actoren.

De Vlor ziet hier een **spanning** tussen wat op **Vlaams niveau** (decretaal of in een strategische planning) wordt vastgelegd en welke specifieke invullingen op **lokaal niveau** mogelijk blijven. Zowel het doel, de context als de uitvoering moeten deel uitmaken van dat overleg. Er moet hierover ook naar alle betrokkenen op een transparante manier worden gecommuniceerd. Dit is een noodzakelijke voorwaarde om de afspraken te integreren in het regulier schoolbeleid.

5 Twee bijkomende krijtlijnen

5.1 Versterking van de competenties van iedere actor²

Het is belangrijk dat iedere school een sterk beleid voor interne leerlingenbegeleiding verder vormgeeft. Dit veronderstelt echter dat ze een beroep kan doen op competente interne leerlingenbegeleiders die een gelijkwaardig actorschap kunnen opnemen met het clb en de pbd. De Vlor reflecteert in het punt 6.2 over de incentives om het (zorg)beleidsvoerend vermogen van scholen te versterken. Naast een uitklaring van rollen en verantwoordelijkheden en een versterking van de beleidsinstrumenten van scholen, vergt dit een volgehouden en gestructureerde inspanning voor de **professionalisering van de schoolteams** (zowel initiële lerarenopleiding als professionalisering tijdens de loopbaan). Maar ook voor de **clb-teams** is een sterke ondersteuning van de competenties noodzakelijk. Er is een gestructureerde inspanning nodig voor de ontwikkeling van **competentieprofielen en professionalisering** zowel binnen de initiële opleiding van clb-medewerkers als tijdens hun loopbaan.

² Elke Struyf and others, *Leerlingenbegeleiding in Een Internationaal Perspectief - Een Reviewstudie* (Antwerpen, Leuven, 2015). http://www.ond.vlaanderen.be/OBPWO/rapporten/Review_Leerlingenbegeleiding_Eindrapport.pdf, p. 95.

De verschillende actoren en partners kunnen elkaar hierin ook versterken. Ook de lerarenopleidingen spelen hierin een doorslaggevende rol. De Vlor wijst ook op de specificiteit van de professionaliseringsnoden in het buitengewoon onderwijs. Er is een behoefte aan netwerking tussen mensen met expertise in verschillende types van het buitengewoon onderwijs.

5.2 Een sterkere participatie van leerlingen en ouders

De Vlor ziet de leerlingen en hun ouders als zeer betrokken en als actieve belanghebbenden bij de ontwikkeling van het beleid van leerlingenbegeleiding.

Het is dan ook logisch dat ze op diverse niveaus van het beleid voor leerlingenbegeleiding een stem hebben. De Vlor vindt participatie van leerlingen, ouders en schoolteams onontbeerlijk bij het uitwerken van de beleidslijnen op schoolniveau, bij de afsprakennota's en bij het uitwerken van een begeleidingsstrategie op casusniveau. De raad ziet participatie van de betrokkenen als een noodzakelijke voorwaarde voor een kwalitatief beleid voor interne leerlingenbegeleiding en zorg. Hij vindt dan ook dat dit een afzonderlijke krijtlijn moet zijn.

6 Welke principes moeten de hervorming van de leerlingenbegeleiding sturen?

6.1 Zorgcontinuüm en handelingsgericht werken

De Vlor is zeker vragende partij om de verduidelijking van de rollen van de verschillende actoren te enten op het **zorgcontinuüm en het handelingsgericht werken**. Het zorgcontinuüm is al verankerd in het M-decreet. Zonder dat een pedagogisch model wordt opgelegd, beschrijft datzelfde M-decreet de principes van handelingsgericht werken als een aanknopingspunt voor het zorgbeleid in basis- en secundaire scholen. Ze worden daarom terecht vermeld in de krijtlijnennota. Beide denkkaders hebben intussen hun meerwaarde bewezen. Daarom vormen ze een prima vertrekpunt om de dialoog over de verschillende rollen en verantwoordelijkheden te voeren en te zoeken naar een meer gelijkgerichte benadering van leerlingenbegeleiding. Dit creëert bovendien een synergie met lopende innovaties.

Maar het debat over rollen en samenwerking voeren op grond van de principes van het zorgcontinuüm en handelingsgericht werken, betekent niet noodzakelijk dat er bijkomende regelgeving (decreetale of andere) moet komen met nieuwe kwaliteitsvereisten voor het schoolbeleid. Voor de Vlor primeert een gestructureerde, gefaseerde aanpak van zorg boven het uitvoeren van een concreet model. Scholen moeten ruimte houden om binnen de gefaseerde en gestructureerde aanpak beredeneerde beleidskeuzes te maken die afwijken van het model.

De Vlor verwacht wel dat de kaders van het zorgcontinuüm worden geijkt op de specifieke kenmerken van de verschillende begeleidingsdomeinen. Het zou kunnen dat de verantwoordelijkheden van de actoren en de partners verschillen naargelang:

- de begeleidingsdomeinen, zonder daarom de fases fundamenteel in vraag te stellen;
- de doelgroepen;
- de onderwijsvormen (gewoon – buitengewoon – leertijd). Hoe verhoudt een zorgcontinuüm in het buitengewoon onderwijs zich tot dat in het gewoon? Wat houdt een zorgcontinuüm in de leertijd in?

6.2 Rollen van actoren binnen de leerlingenbegeleiding

De Vlor vindt dat de 'school' en interne leerlingenbegeleiding/zorgbeleid de kern vormen van leerlingenbegeleiding. Een goede basisdidactiek en een warm, verbindend schoolklimaat vormen hiervoor de basis. Leerlingenbegeleiding/zorg zijn immers inherent aan goed onderwijs. De Vlor is daarom vragende partij om de interne leerlingenbegeleiding/zorgbeleid verder te versterken en deze te zien als een **integraal onderdeel van het schoolbeleid** en het pedagogisch project van de school. Het beleid voor leerlingenbegeleiding moet mee vorm geven aan welbevinden en coherent zijn met andere verwante beleidsaspecten zoals conflictenbeheersing op scholen, preventie van juridisering van de verhoudingen met leerlingen en ouders en met het sanctioneringsbeleid.

Het is vanzelfsprekend dat scholen **een pedagogisch-didactische visie** ontwikkelen op interne leerlingenbegeleiding en op zorg en dit expliciteren (bijv. door opname in hun schoolwerkplan). Het is al even vanzelfsprekend dat die visie participatief wordt uitgewerkt in de geëigende participatie-organen van de school in dialoog met de leerlingen, de ouders en de leerkrachten. Die participatieve benadering krijgt een vertaling in laagdrempelige, duidelijke en transparante informatie over wat leerlingen en hun ouders kunnen verwachten van de school en het CLB. De conceptnota moet op dit punt wel verduidelijken welke doelen nagestreefd worden door (eventuele) bijkomende regelgeving en welke doelen beter via andere incentives worden gerealiseerd. Dit omdat een dergelijk beleid zeer dicht zit op de pedagogische vrijheid en het beleidsvoerend vermogen van de school.

Het is cruciaal dat elke school (ook in het secundair onderwijs) beschrijft welke de principes zijn van haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid en van het beleid voor optimale leer- en ontwikkelingskansen voor al haar leerlingen. De school moet evenwel de vrijheid hebben dit beleid uit te werken en kunnen beslissen welke middelen en mensen ze daarvoor inzet. De explicitering van het beleid kan via het schoolwerkplan maar er zijn ook andere vormen denkbaar. Tijdens de schooldoorlichting neemt de Onderwijsinspectie kennis ervan zonder de inhoud ervan te beoordelen. Voor het basisonderwijs is deze werkwijze al beschreven in het art. 47 van het decreet Basisonderwijs.

De Vlor vindt het dan ook logisch dat een beleid voor leerlingenbegeleiding/zorg binnen de school **een reglementaire verplichting** wordt. De Onderwijsinspectie neemt het proces (bijv. respecteren van participatie) en de mate waarin de school haar eigen beleidsdoelen realiseert, mee in de doorlichtingen. Maar het voorstel om er een erkenningsvoorwaarde van te maken gaat te ver omdat dit een voorwaarde is die voorafgaat aan de inrichting van een school.

De Vlor vindt het logisch dat indien de school regisseur is van het beleid voor interne leerlingenbegeleiding/zorg, **de middelen worden gealloceerd aan het schoolbestuur** en niet, zoals de huidige regeling van zorgcoördinatie in het basisonderwijs, aan de scholengemeenschap (in het geval de basisschool tot een scholengemeenschap behoort).³ Er is eveneens een financiële regeling nodig voor het secundair onderwijs. Maar middelen voor leerlingenbegeleiding mogen

³ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over 'Scholengemeenschappen basisonderwijs'](#), 9 juni 2010. Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over geïntegreerde omkadering in het basisonderwijs](#), 21 september 2011. De raad pleitte voor een basisomkadering voor de individuele school op drie grote domeinen: beleidsomkadering, pedagogisch-didactische omkadering en administratieve omkadering.

geen incentive zijn om andere beleidsdoelen (bestuurlijke schaalvergroting) te realiseren. De Vlor ziet interne leerlingenbegeleiding als een recht van iedere lerende en ondersteunt daarom deze optie. De raad vraagt wel dat bij de ontwikkeling van de conceptnota wordt onderzocht binnen welke krijtlijnen een optimale aanwending van middelen kan worden gegarandeerd zonder afbreuk te doen aan school- en leerling nabijheid.

Een derde gevolg van deze koppeling tussen leerlingenbegeleiding en kwaliteit van onderwijs ligt in de nood aan verdere **professionalisering**. Dit zowel voor schoolteams als clb. De Vlor ziet in de krijtlijnennota verschillende belangrijke voorstellen om dit realiseren. Versterken van de professionaliteit van alle actoren waaronder de schoolteams, moet een leidmotief worden in de conceptnota (zie punt 5.1).

De Vlor pleit voor versterking van schoolteams door divers samengestelde teams. Dit kan bevruchtend zijn voor de didactische praktijk en het beleid voor interne leerlingenbegeleiding/zorg. Dit laatste mag zeker niet verward of gelijkgesteld worden met het multidisciplinair team binnen het clb. De voorstellen uit de krijtlijnennota voor een **'zorgverantwoordelijke'**⁴ **binnen ieder schoolteam** zijn daarom absoluut de moeite waard om ze nader te onderzoeken.

De krijtlijnennota noemt **pedagogische begeleidingsdiensten** terecht de eerste verantwoordelijken voor de **procesmatige ondersteuning** van het beleid op scholen. Zij werken vraaggestuurd, hebben een vraaggericht aanbod en nemen in de organisatie van het professionaliseringsbeleid van de school een functie (zowel makelaar als eigen aanbod) op. Beide rollen sluiten aan bij hun missie. De school voert echter als enige de regie voor het beleid van interne leerlingenbegeleiding/zorg.

De rol van het **clb** in de schoolondersteuning wordt in de nota wat **onderbelicht**. De krijtlijnennota beperkt die tot ondersteunen van de interne leerlingenbegeleiding door consultatieve leerlingenbegeleiding. Maar consultatieve leerlingenbegeleiding is geen intentioneel proces voor de structurele uitbouw van een zorgbeleid. De Vlor vraagt dat de conceptnota de rol van het clb beschrijft als **een actieve actor** bij het overleg tussen pedagogische begeleidingsdienst en school. Clb-medewerkers kunnen informeren en onderbouwen vanuit hun begeleidingspraktijk voor leerlingen uit de betrokken school. Ze worden best in het overleg tussen school en pedagogische begeleidingsdienst betrokken om te komen tot een sterke structurele en preventieve werking. Dit vanuit hun inhoudelijke expertise. Dit moet garanderen dat het clb geïnformeerd is over de beleidskeuzes, de doelen en de achterliggende motieven.

De Vlor wijst er hierbij op dat het decreet betreffende de Kwaliteit van Onderwijs naast de begeleidingsmiddelen voor de scholen ook specifieke begeleidingsmiddelen voorziet voor de beleidsondersteuning en competentie-ontwikkeling van de clb. Dit laatste heeft echter een andere finaliteit. Beide mogen niet met elkaar worden verward.

⁴ Binnen scholen gaat het om interne leerlingenbegeleiders, zorgcoördinatoren, groene leerkrachten, ...

6.3 Begeleidingsdomeinen en taken

De Vlor vindt dat de vier **begeleidingsdomeinen** (leren en studeren, onderwijsloopbaanbegeleiding, psychisch en sociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg) **inherent deel uitmaken van een sterk beleid voor leerlingenbegeleiding**. Ze zijn voor iedere actor relevant maar iedere actor legt andere klemtonen die afgestemd zijn op de eigen missie en rol.

De vier begeleidingsdomeinen functioneren echter niet op zichzelf, maar maken deel uit van een **geïntegreerde benadering van de jongere**. Hierbij is ook voor de jongere duidelijk tot wie hij zich kan en mag richten met vragen die hij zich stelt en welke deontologische regels hierbij gelden (zie ook punt 4.8). Deze informatieverstrekking maakt deel uit van het onthaalbeleid van de school. De opdeling in de domeinen mag niet leiden tot een compartimentering van die hulpvraag. De Vlor vindt dat op de nulde lijn vooral moet worden gewerkt vanuit een vertrouwensfiguur die adequaat doorverwijst (zie 6.8).

Preventieve gezondheidszorg (PGZ) is een begeleidingsdomein die vraagt om een specifieke benadering. De Vlor is ervan overtuigd dat op dit vlak verder conceptueel werk kan gebeuren.

Uit de audit blijkt dat leerlingen de preventieve consulten negatief percipiëren en dat dit voor een deel van de leerlingen de globale beeldvorming van het clb negatief beïnvloedt.⁵ Het belemmert jongeren in een vlotte toegang tot de verschillende vormen van dienstverlening door het clb. De Vlor wil daarom een grondig **debat over een optimalisering van het begeleidingsdomein PGZ**.

De Vlor is absoluut vragende partij om dit debat ook te voeren met jongeren en ouders omdat ze directe belanghebbenden zijn. Uiteraard zullen onderwijsactoren en welzijns- en gezondheidsactoren de tweede en de derde partij zijn in deze discussies. De Vlor vindt ook dat evidentie uit het onderzoeksdomein van de jeugdgezondheidszorg dit debat kan verrijken en onderbouwen.

Die optimalisering moet ertoe bijdragen dat het clb een negatieve perceptie die lerenden vanuit PGZ transponeren op het geheel van de leerlingenbegeleiding, kan overstijgen. Dit kan als de (clb)-artsen en verpleegkundigen meer ruimte krijgen om te werken op de verschillende begeleidingsdomeinen en zo bij te dragen tot een holistische benadering van de lerende (psychosociaal welbevinden, medische aspecten van leer- en ontwikkelingsproblemen, ...).

Daarom moeten volgende elementen bediscussieerd worden:

- Er is een sterke interferentie tussen PGZ en de andere begeleidingsdomeinen. Deze garanderen als geheel de holistische aanpak waar de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor pleit. De Vlor vraagt daarom om na te denken over een herdefinitie, een duidelijker profilering en actualisering van het begeleidingsdomein PGZ.
- De Vlor wil ook een heroverweging over welke taken noodzakelijk zijn om de medische en fysieke gezondheid van lerenden op te volgen en preventief te werken. Welke screening en welke preventieve controles moeten noodzakelijk gebeuren door artsen of

⁵ PWC, *Audit Naar de Werking van Centra Voor Leerlingenbegeleiding (clb's)* (Brussel, 2015) <http://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/2015-11-12-audit-CLB.pdf>, p. 116.

verpleegkundigen en welke beleidsdoelstellingen kunnen effectiever via andere vormen van begeleiding worden gerealiseerd? Welke taken moeten noodzakelijk worden opgenomen via het clb? Uit die oefening moet ook blijken of er elementen die nu verplicht deel uitmaken van een medisch consult, kunnen wegvallen. Deze prioritering moet echter ook garanties bieden voor de noodzakelijke preventieve en profylactische maatregelen voor alle leerlingen, ongeacht hun sociaal-economische of sociaal-culturele achtergrond.

- Een uitgangspunt zou alvast kunnen zijn dat globale gegevens die omwille van monitoring en onderzoek worden geregistreerd op grond van populatie-onderzoek vervangen worden door valide steekproeven.

Het is ook absoluut noodzakelijk dat medische consulten zowel in clb als op school, plaatsvinden in optimale omstandigheden met respect voor de privacy van de lerende. De overheid moet hiervoor voorzien in adequate randvoorwaarden.

6.4 Samenwerking en communicatie

6.4.1 Communicatie

Het valt op dat deze krijtlijn bijna exclusief focust op het clb dat het initiatief toebedeeld krijgt voor de **communicatie naar leerlingen en hun ouders**. De Vlor vindt het even belangrijk dat scholen onder meer in hun onthaalbeleid communiceren naar leerlingen en ouders over het zorgbeleid van de school en over de afspraken over wie welke vraag opneemt.

Het clb zou daarom inderdaad best werken aan een **gerichte imagocampagne** zoals voorgesteld in de audit en in de krijtlijnennota. Deze oefening hoeft niet te wachten op een nieuw decreet (en conceptnota) maar zou vrij snel kunnen worden uitgerold. De Vlor verneemt dat een informatiecampagne wordt opgestart voor de rechtstreeks toegankelijke integrale jeugdhulp. De raad hoopt dat beide campagnes op relatief korte termijn kunnen gebeuren en elkaar wederzijds kunnen bevruchten.

6.4.2 Naar een versterking van de afsprakennota's

De afspraken tussen de school, clb en pedagogische begeleidingsdienst vertrekken vanuit de visie van de school op interne leerlingenbegeleiding en zorg. Zoals hierboven al uitvoerig aangegeven (zie punt 6.2), is **de school de regisseur van dit beleid** en dus is ze ook eigenaar van het proces om dit beleid te vertalen in afspraken met clb en pedagogische begeleidingsdienst. Er is zeker nog marge voor betere afspraken tussen de lokale actoren zowel op het vlak van het realiseren van een gezamenlijke doelgerichtheid als op het vlak van het aansturen en eigenaarschap van het beleidsproces.

De afspraken nieuwe stijl moeten gebaseerd zijn op een goede analyse bij de start (kenmerken van de populatie, context, sociale kaart). De data uit Mijn School, uit LARS en het internetten clb-jaarverslag kunnen in deze context worden gevaloriseerd.

De Vlor vindt duidelijke afspraken tussen de school, het clb en de pedagogische begeleidingsdienst over de wijze waarop samenwerking vorm krijgt, absoluut noodzakelijk. In welke juridische vorm of in welk document die dan worden neergeslagen, is van ondergeschikt belang en kan verschillen naargelang de juridische verhoudingen binnen de netten ten aanzien van het clb.

Het is evident dat de school met de pedagogische begeleidingsdienst afspraken maakt over de schoolondersteuning die ze op dit vlak wensen en dat die afspraken worden meegenomen in de ontwikkeling van de afsprakennota. Het is evident dat dit kadert in de vraaggestuurde werking van de pedagogische begeleidingsdiensten. Hun betrokkenheid kan zo worden gegarandeerd zonder dat ze bij iedere afsprakennota of contract partij moeten zijn.

Leerlingen en hun ouders en de schoolteams hebben recht op informatie over de afspraken die gelden tussen de actoren. De Vlor gaat ervan uit dat het beleid voor interne leerlingenbegeleiding /zorg participatief tot stand komt. De afsprakennota is er een uitvloeisel van maar hierover is geen afzonderlijk proces noodzakelijk. Maar de informatie over de afspraken tussen actoren moet wel doorstromen naar leerlingen, ouders en schoolteams zodat ze weten wie waarvoor kan worden aangesproken.

6.4.3 Nabijheid

De clb moeten verder inzetten op nabijheid bij de school of onderwijscontext zonder dat ze inherent deel zijn van de school. Het blijkt zowel uit de audit als review dat een volledige integratie in de school geen goed idee is.

Als de school- en leerlingnabijheid van het clb moet verhogen, betekent dit in elk geval dat de medewerkers duidelijk en zichtbaar aanwezig zijn op school. Er is nood aan een functionele aanwezigheid van de clb-medewerker op de school zodat die aanspreekbaar is voor de lerenden (en hun ouders). Zijn aanwezigheid moet ook duidelijk maken dat de clb-medewerker een onafhankelijkheid heeft ten aanzien van het schoolteam en het schoolbeleid. Het is een opdracht van lokale scholen en van lokale clb om dit voor de leerlingen zichtbaar te maken. Transparante communicatie en informatie naar de leerlingen over deze aanwezigheid is een must.

De Vlor ziet hier ook een verband met het debat over de financiering van de clb (zie punt 6.10).

Voor de Vlor is een zichtbare en functionele aanwezigheid een van de belangrijke indicatoren voor het verhogen van de effectiviteit van leerlingenbegeleiding door het clb.

6.4.4 Permanenties

De Vlor pleit voor een optimale inzet van clb-medewerkers op de momenten waarop bij leerlingen en hun ouders vragen en bekommernissen leven. Dit is onder meer op momenten waarop scholen een slechtnieuwsboodschap brengen en de dagen die erop volgen.

Niet alle vragen kunnen met een eenmalig contact worden opgelost, maar het is belangrijk dat de mensen met een hulpvraag gehoord worden. Ze moeten ook een handelingsperspectief krijgen over wat kan gedaan worden.

Als leerlingenbegeleiding wordt gezien als een gedeelde verantwoordelijkheid tussen de interne leerlingenbegeleiding/zorgbeleid op school, het clb en de welzijnsactoren, is het belangrijk dat er goede afspraken bestaan over de wederzijdse verwachtingen en dat samen gezocht wordt naar oplossingen die inspelen op de noden van de zorgvragers.

In het debat over permanentie maakt de Vlor een onderscheid tussen bereikbaarheid buiten de kantooruren en bereikbaarheid in de schoolvakanties.

De **bereikbaarheid buiten de kantooruren** moet zeker worden verruimd, rekening houdend met piek- en dalmomenten in de hulpvragen. Functionaliteit van de bereikbaarheid is hiervoor de toetssteen.

Voor de **schoolvakanties** vraagt de Vlor om het debat te voeren en ook hier vooral uit te gaan van optimale functionaliteit en de piek- en dalmomenten in de hulpvragen van jongeren en hun ouders. Ook de mogelijkheden voor samenwerking met andere actoren en partners is een element van die functionaliteit. De permanenties moeten worden ingevuld vanuit een gezamenlijk opgenomen verantwoordelijkheid van alle actoren en partners. Hiervoor is een uitklaring van wederzijdse verwachtingen nodig. Scholen maken best ook afspraken met het clb over de timing van slechtnieuwsboodschappen, op een tijdstip waarop beide partners nog antwoorden kunnen geven op hulpvragen. De Vlor pleit ook voor een creatieve en efficiënte invulling van de aanspreekbaarheid van het clb tijdens de schoolvakanties. Niet alle vragen veronderstellen een consult maar sommige vragen kunnen via ICT-tools een online antwoord krijgen.

6.5 Draaischijffunctie en samenwerking met de hulpverlening

6.5.1 Een regierol voor het clb

De Vlor onderschrijft de idee dat het clb de regierol opneemt in de afstemming van de welzijnsactoren op de begeleiding die binnen onderwijs plaatsvindt. Leerlingenbegeleiding (en dus ook de draaischijffunctie die erop geënt is) vertrekt vanuit het perspectief van de lerende en vanuit een onderwijsperspectief en vertaalt dit naar de welzijnsactoren. Het clb neemt de rol op van go-between tussen de beide sectoren om deze perspectieven te verhelderen. De Vlor vindt dat buitenschoolse hulpverlening hier zeker ook onder thuishoort. In het buitengewoon onderwijs krijgt deze draaischijffunctie een eigen invulling omdat hier onder meer de samenwerking met multifunctionele centra en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap onder valt. Een versterking ook van deze draaischijffunctie is wenselijk.

De Vlor pleit voor een versterking van de (beleids)instrumenten en informatiestromen van en naar het clb om zo de draaischijffunctie te versterken door:

- de complementariteit tussen de begeleiding door onderwijs en welzijn te versterken: De Vlor vindt dat er in de overgang van de leerlingenbegeleiding door onderwijs en de begeleiding door een of meer instanties van welzijn nog veel te veel drempels zitten. Onderwijs verwacht een grotere afstemming van welzijnstrajecten op de inspanningen die al in onderwijs zijn geleverd.
- het overleg op te starten met de sectoren van welzijn (bijv. interne jeugdhulp, geestelijke gezondheidszorg, leerrecht) over een administratieve vereenvoudiging en beperking van de planlast voor de clb: De informatieverstrekking vanuit de clb naar diverse sectoren van welzijn moet eenvoudiger. De aansturing voor de informatiestroom vanuit onderwijs naar welzijn zou moeten gebeuren door het clb. Het clb-dossier zou moeten volstaan voor de toeleiding, verwijzing, intake of opvolging vanuit de verschillende welzijnssectoren.
- alle regelgeving voor leerlingenbegeleiding te integreren in het decreet leerlingenbegeleiding, ook aspecten die te maken hebben met PGZ, GGZ, integrale jeugdhulp (zie punt 3.1): Dit zal de transparantie en de eenduidigheid van handelen ten goede komen.

- eenduidigere en meer gestroomlijnde processen voor de samenwerking tussen het clb en welzijnsdiensten:
Dat zal de schoolnabije werking van het clb ten goede komen omdat clb worden ontlast van een zeer hoge planlast.⁶

6.5.2 Gemeenschappelijk zorgdossier

De ontwikkeling van een gemeenschappelijk zorgdossier is een **bijzonder ambitieus plan** dat bijzonder veel vraagt, zowel aan gemeenschappelijk taalgebruik, aan omkaderende regelgeving voor het gebruik ervan (ambtsgeheim, beroepsgeheim), als wat betreft de rechten van de leerlingen en ouders. Er zijn voorbeelden van dergelijke oefeningen die stranden op de complexiteit van de opdracht. De Vlor vraagt daarom om een realistische en gefaseerde aanpak. Het voorbeeld van de kruispuntendatabank zou een mogelijke alternatieve benadering kunnen zijn. Een belangrijke eerste en noodzakelijke stap is de afstemming van de bestaande software. Of en hoe dan nog verdere stappen kunnen worden gezet, moet op een later moment in het beleidsproces worden bekeken.

Een struikelsteen voor de ontwikkeling van een dergelijk gemeenschappelijk zorgdossier is zeker de regelgeving over het **delen van informatie** tussen de verschillende actoren en partners in de leerlingenbegeleiding. Welke actor mag wanneer beschikken over welke informatie? Een discretieplicht in acht nemen, is relevant voor alle betrokkenen. Die krijgt een juridische onderbouwing in de begrippen ambtsgeheim en beroepsgeheim die bijkomende deontologische vereisten opleggen voor bepaalde categorieën van actoren. Dit vormt een spanningsveld tussen schoolteams en clb-medewerkers. Naast een uitklaring op het juridische vlak, is het absoluut noodzakelijk dat zowel de lerarenopleiding als de professionaliseringstrajecten voor leraren en de vormingstrajecten voor clb-medewerkers sensibiliseren over discretieplicht, ambtsgeheim, beroepsgeheim en de nodige handvaten aanbieden om goed om te gaan met informatie met respect voor zowel de ontwikkelingsnoden als de privacy van de lerende.

De Vlor vraagt dat **de rechten van de lerende** en zijn ouders (inzagerecht, kopierecht, recht om gegevens recht te zetten, ...) duidelijk zijn en pleit voor een actieve informatieplicht. De Vlor stelt vast dat er weinig actieve communicatie gebeurt over de rechten van leerlingen met betrekking tot het leerlingendossier, zowel op school als in het clb. Een **informatiecampagne** is daarom noodzakelijk om deze rechten naar de betrokkenen te communiceren.

De Vlor steunt uiteraard een afstemming van het zorgdossier op andere relevante ontwikkelingen zoals de privacywetgeving, de patiëntenrechten, het decreet Integrale Jeugdhulp en de rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp. De rol van het clb als multidisciplinair team is echter ruimer dan omschreven in de krijtlijnennota.

⁶ PWC, *Audit Naar de Werking van Centra Voor Leerlingenbegeleiding (clb's)* (Brussel, 2015) <http://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/2015-11-12-audit-CLB.pdf>, p. 139.

6.6 Verhouding vraag en aanbod van samenwerking tot schaalvergroting

De krijtlijnennota gaat niet in op de rol van de scholengroepen/scholengemeenschappen in een hernieuwd landschap voor leerlingenbegeleiding. De interne leerlingenbegeleiding wordt terecht gekoppeld aan iedere school en het zorgbeleid van die school.

Het valt trouwens op dat deze krijtlijn uitsluitend focust op samenwerking binnen de clb-sector.

Alle geledingen binnen de Vlor vinden dat de bestaande **samenwerking tussen de centrumnetten** nog verder kan versterkt worden omdat dit de gelijkgerichte aanpak binnen de leerlingenbegeleiding ten goede komt. Een gelijkgerichte werking mag evenwel niet in tegenspraak zijn met een schoolnabije werking die het pedagogisch project van de school ondersteunt. Dit houdt in dat het clb betrokken dient te zijn op het pedagogisch project van de school of scholen waarmee het samenwerkt. Tegelijk is duidelijk dat het clb niet samenvalt met de school: het houdt een eigen perspectief en (intrinsieke) onafhankelijke benadering die de lerende centraal stelt.

De Vlor is van mening dat de verschillende inbeddingen van de clb's (binnen of buiten de onderwijsnetten) geen beletsel mogen zijn voor een (net(ten))betrokken werking. De structuren moeten mogelijk maken dat de bovenstaande principes adequaat en op een uitgebalanceerde wijze vorm krijgen.

Schaalvergroting van de centra moet in elk geval worden gefaciliteerd, maar vormt geen doel op zich. De schaal van clb's zal mede afhangen van de bevolkingsdensiteit (platteland, stad), de lokale context en de samenstelling van de leerlingenpopulatie.

6.7 Verhouding preventieve en curatieve werking

De Vlor benadrukt het belang van brede basiszorg en preventief werken. Zoals hierboven al aangegeven, zal de school hierin de leiding nemen en de regie voeren. Dit past in de schoolvisie, de schoolcultuur en het schoolbeleid. Het is niet wenselijk om deze basiszorg op een instrumenteel niveau te omschrijven binnen een nieuw decreet. De afspraken en regels die zijn vastgelegd in het M-decreet volstaan daarvoor. Prioritair is nu dat scholen dit beleid vormgeven in de dagelijkse praktijk. De grote vraag naar buitenschoolse hulpverlening toont aan dat ouders en leerlingen blijven zitten met bepaalde ondersteuningsnoden. Een goede basisdidactiek vormt uiteraard het voornaamste uitgangspunt, maar sommige kinderen hebben baat bij snelle individuele remediëring. Daarom moeten principes van orthodidactiek zo vroeg mogelijk worden geïntegreerd en aansluiten bij de basiszorg. De Vlor kijkt uit naar nieuw aangekondigde beleidsinitiatieven (hertekening GON, waarborgregeling) om de expertise van scholen te versterken in dit verband.

Preventieve gezondheidszorg: zie hierboven punt 5.3.

6.8 Informatie-uitwisseling en deontologie

Beroepsgeheim en ambtsgeheim:

Zie hierboven.

Gemeenschappelijk zorgdossier:

Zie hierboven.

6.9 Kwaliteitszorg

De Vlor volgt de minister waar ze pleit voor supervisie, intervisie en zelfevaluatie. Dit moet passen binnen het globale kwaliteitszorgsysteem van de school en het begeleidend clb. Deze aanpak moet stimuli geven voor een procesmatige aanpak van de kwaliteitszorgsystemen in scholen.

De krijtlijnnnota verwijst terecht naar een wetenschappelijk onderbouwde aanpak voor leerlingenbegeleiding, maar dit mag geen aanleiding geven tot bijkomende planlast of verantwoordingsplicht binnen het kwaliteitstoezicht door de overheid. De Vlor ziet de link met het wetenschappelijk onderzoek eerder als een onderdeel van een professionaliseringsbeleid.

6.10 Omkadering

De Vlor heeft heel wat **vragen** bij de vaststelling dat de hervorming van de leerlingenbegeleiding **budgetneutraal** moet zijn. De verwachtingen die de krijtlijnnnota stelt, zowel aan de school als aan het clb en de pbd, zijn hoog.

De Vlor verwijst in dat verband naar:

- de vaststellingen van de audit dat de gesloten enveloppefinanciering van clb 'een bodem' bereikt heeft om een antwoord te geven aan de veranderingen in leerlingenaantallen, in opdrachten en maatschappelijke uitdagingen.⁷ De voorbije 15 jaar is de werkingstoelage van de clb niet geïndexeerd (en er is zelfs op bespaard);
- de ontwikkeling van een gemeenschappelijk zorgdossier met bijhorende ICT ondersteuning en stroomlijnen van informatie in functie van de verschillen in deontologie;
- de grote professionaliseringsnood in scholen en clb;
- de vraag naar 'zorgverantwoordelijken' in zowel basis- als secundaire scholen;
- de vraag om een grotere zichtbaarheid en functionele aanwezigheid van clb-medewerkers op scholen;
- de bijkomende vragen naar schoolondersteuning vanuit de pbd;
- de nood aan een adequate verdeelsleutel voor middelen voor school en clb die tegemoet komt aan de noden van het terrein.

⁷ PWC, *Audit Naar de Werking van Centra Voor Leerlingenbegeleiding (clb's)* (Brussel, 2015) <http://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/2015-11-12-audit-CLB.pdf>, p. 157-159.

Op basis van de krijtlijnennota alleen is de financiële impact van de voorstellen nog niet concreet in te schatten, maar de Vlor vraagt nu al naar realistische simulaties over de financiële impact van deze voorstellen voor alle onderwijsactoren.

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Harry Martens
voorzitter